

Het vriespunt

Zoals trouwe lezers ongetwijfeld gemerkt hebben, probeer ik in deze column gelijke tred te houden met de veranderingen in de natuur door de seizoenen heen. Dat betekent noodzakelijkerwijs dat ik me gedurende het schrijven van deze rubriek in de tijd verplaats. Nu ik in december een bijdrage voor februari maak, probeer ik me een beeld te vormen van mijn omgeving over twee maanden. Daarmee komen vanzelf associaties, gedachten en gevoelens, die vertaald worden in woorden. Eigenlijk kijk ik niet twee maanden vooruit, maar ga ik minstens tien maanden terug in de tijd, want mijn beelden en gedachten komen voort uit herinneringen aan eerdere wintermaanden. Het nieuwe jaar met een unieke februarimaand moet op het moment van schrijven nog geboren worden.

Ik zou niet graag twee maanden van tevoren een column schrijven over de binnenlandse politiek, want in een paar weken kan er van alles gebeuren. Commentaar daarop kan iemand zich alleen achteraf permitteren. Gelukkig is de natuur minder wispelturig dan de mensenmaatschappij. We weten min of meer wat ons volgend jaar te wachten staat. Dat maakt het voor mij mogelijk om te anticiperen op allerlei verschijnselen in de natuur. Het is wel zeker dat ook volgend jaar de eerste zwaluw in april terugkeert maar nog geen zomer maakt. In mei komt het ongetwijfeld wederom tot een uitbarsting van knoppen, een explosie van groen en bloem, geur en kleur. In juli zal zeker af en toe de lucht trillen boven het rijpende graan dat in augustus geoogst zal worden. Ik kan ervan op aan dat ik in oktober en november kan schrijven over kleurige herfstbladeren of vogeltrek. Maar ik realiseer me tijdens het schrijven van deze bijdrage dat het met de wintermaanden wat anders ligt. Dat komt door het vriespunt.

Laat ik me nader verklaren. Ik zou nu kunnen vertellen over diepgevroren plassen, over kleumende eenden in een wak, over een ijzige noordooster die stuifsnieuw tot duinen opwaait, over boomstammen die geschild zijn door hongerende konijnen. Mogelijk hangen de koolmezen verkleumd van de kou aan de vetbollen voor het keukenraam dat 's morgens vroeg weelderig begroeid is met ijsbloemen. Misschien tikt het roodborstje wel tegen het raam omdat het ècht naar binnen wil. Dan heerst koning winter, de strenge vorst. Ik heb het allemaal meegemaakt in februari.

Maar grote kans dat mijn verhaal nergens op zou slaan. Als u nu naar buiten kijkt, ziet u wellicht in de tuin sneeuwkllokjes en krokussen bloeien. Mogelijk is de eerste houtduif al op zijn onhandige wijze bezig met het bouwen van een takkennest terwijl de koolmezen zingend rond hun nestkast dartelen. De hazelaarkatjes zijn dan al uitgebloeid en verdroogd, en heel misschien vertoont een vermeteale meidoorn al een voorzichtig waasje groen. Dat is het andere gezicht van februari.

Het vriespunt is voor onze natuurbeleving een breekpunt. Als water in ijs verandert, en regen in sneeuw, wordt een magische grens overschreden. Op dat moment ondergaat de winterse natuur een metamorfose. Pas dan hullen landschap en leven zich in hun ware winterkleed. Dan doen zich buiten ook grote veranderingen voor in de sfeer. Het daglicht past zich aan bij de kou; het wordt blauw en koel. Geluiden worden gedempt alsof ze bang zijn om de winterrust van planten en dieren te verstoren. Onze eigen voeten verplaatsen zich geluidloos door vers gevallen sneeuw.

Het kan vriezen of dooien, ijs en weder dienende. Dat weten we pas als het februari is.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 42, 2001.